

**Nya problem
väntar, och vi
måste agera nu,
säger Jan Eiborn**

sid 2

**Celsius vice VD
Kent Johansson
ger svar om
ägarbreddning**

sid 6-7

**Det blir sämre
innan det blir
bättre, säger
Assar Lindbeck**

sid 8

AEROGRAMMET

INFORMATION TILL ANSTÄLLDA VID FFV AEROTECH, FFV TEST SYSTEMS, FFV AVIOCOMP - Nr 6 - 19 april 1993

NEDDRAGNING BLIR NÖDVÄNDIG

Bistra herrar i bistra tider

Konsekvenserna av minskade försvarsanlag blir betydande för vårt företag. Det ekonomiska läge vårt land befinner sig i leder till nedskärningar inom försvaret.

Regementen och flottiller läggs ned, försvarsmakten krymps och FMV rationaliserar kraftigt. Inom flygvapnet avvecklas 35-systemet 1996/1997. Vidare startar avvecklingen av AJS37 redan nu för att sedan fortsätta med en division per år. Detta innebär också att planerade modifieringar inte fullföljs.

JAS-projektet går vidare enligt planerna, vilket betyder att vår resursupplyggnad fortsätter ostörd. Däremot ger JAS inte någon väsentlig beläggning inom underhållsområdet förrän mot slutet av 90-talet.

Den beskrivna situationen innebär att division Avionik står inför en övertalighetssituation på grund av den sjunkande volymen inom kärnverksamheterna underhåll, teknisk underhållsstöd och modifieringar.

Vissa stödverksamheter kommer också att bli berörda.

Inom division Flygteknik råder också en viss övertalighet, som har sin grund i minskande volym på Flygplanverkstaden.

I syfte att så långt som möjligt undvika varsel och friställningar avser företaget att minska övertaligheten med hjälp av pensioneringar och andra individuella erbjudanden.

Tiderna är bistra, konstaterade herrar Hans Ahlinder, Jan Eiborn och Kent Johansson på årets första Aerotechträff. Där diskuterades den svenska ekonomins effekter på försvaret och försvarsindustrin.

Men det fanns även ljuspunkter på programmet. Framgångarna i JAS-projektet, Celsius-koncernens stabilitet och möjligheterna till en ägarbreddning för Celsius Industrier AB var några.

Nya problem väntar, och vi måste agera nu

...par gånger per år kallar VD Jan Eiborn ett fyrtiotal av sina chefer inom FFV AEROTECH AB med dotterbolag till seminarium. En form av "uppsamlingsheat", där tyngdpunkten ligger på aktuella frågor och företagsverksamhet.

Seminarierna ger utsökt tillfälle till bred information och diskussion. De är dessutom ett viktigt forum i ett decentraliserat företag för att samla chefer och andra kulturbärare kring gemensamma mål och strategier

— Denna gång var avsikten med programmet att försöka ge en allmän bild av svensk ekonomi och även låta helhetsbilden smälta in mot områden som är av speciellt intresse för oss. Det gäller framför allt förändringarna inom försvaret och FMV, med inslag av "extranummer" kring JAS-utvecklingen och annat, berättar Jan.

Mörk bild

Assar Lindbeck gav en i realiteten mörk bild av Sveriges framtid. Han räknar med att det fortsätter på samma sätt i

vart fall de närmaste två åren. Han pekade emellertid även på förslag till lösningar av krisen.

— De låter enkla men är politiskt mycket kontroversiella. Det visar inte minst det faktum att förhandlingarna mellan regeringen och oppositionen spruckit. Framför allt på frågan om förändringar av ersättningsarna inom socialförsäkringssystemen, säger Jan.

Ingen går fri

Det tycks skapa stor vända bland svenska politiker att

känna kravet att ta nödvändiga mått och steg för att rädda Sverige från en annalkande depression.

— Ändå är budskapet tydligt. Oavsett bransch, de må vara konsument-, produkt- eller försvarsindustri, så står vi inför en rad tuffa år. Ingen kan svära sig fri från bekymmer, konstaterar Jan.

Försvarsbranschen har emellertid en fördel framför andra branscher i de ofta långsiktiga uppdragen. De ger goda möjligheter dels till att överblicka händelseutvecklingen över längre perioder, dels till långsiktig planering.

Jan vänder sig också mot påståendet att försvarsindustrins problem kommer att öka i direkt proportion till nedskärningarna inom försvaret.

Flera marknader

Försvarsmarknaden är så mångfasetterad att den snarast kan betraktas som flera marknader, säger Jan och försöker enkelt belysa innebörden av detta.

— Ta försäljare av sabel-

fett. De har brottats med problem under väldigt lång tid. Raka motsatsen gäller försäljare av mätutrustning för ljudutbredning från ubåtspropellrar. De har levt länge på en växande och expansiv marknad.

— Jag menar alltså att industrin snarare är beroende av utvecklingen inom de speciella nischer på försvarsmarknaden där de verkar.

Inte utbytbara

Mest akut för FFV AEROTECHS del är besluten om avveckling av ett antal AJ-divisioner inom en nära framtid, enligt Jan.

— Effekterna blir omedelbara på den del av vår verksamhet – i verkstäder och ingenjörstimmar – som är förknippad med AJ-underhållet.

Ökad medvetenhet

Det stora problemet är specialiseringen, säger han. Vår personal är inte utbytbar, det vill säga den ena kan inte utan vidare hoppa in och ta den andras jobb.

— Vi vet alltså att vår verksamhet måste bantas ytterligare de närmaste 4-5 åren, och vi kommer definitivt att drabbas av övertalighet inom vissa avsnitt, påpekar Jan.

— Jag kan inte lova att vi klarar denna enbart med de "mjuka" metoder, som vi hittills har använt med framgång.

Bra utgångsläge

— Vi skall däremot inte glömma att vår nuvarande ställning ger oss en del klara fördelar även i denna situation, påpekar Jan.

På senare år har FFV AEROTECH gått bra och gör det fortfarande. Företagets balansräkning är mycket stark.

— Det ger oss helt andra möjligheter att agera, än om vi befunnit oss i en förlustsituation, avslutar Jan.

HANS — KRIS ELLER INTE, NOG HÅLLER VI GREPPET OM JAS

Södertuna slott kastar sina blickar i vattenspejgeln som tränger undan Frösjöns gråvåta is-siskorpa. Slottsparken är sminkad i ett tunt snö-puder. Kvicksilverpelaren orkar knappt huttra sig över nollstrecket. April är i antågande och snar redan inlett sin nyckfulla lek med det sörmländska vårvädret. Gässen trumpetar fanfärer mot de anländande gästerna, medan en ensam trana vaksamt vandrar i vasskanten.

Vid lunchtid har de flesta bänkat sig i matsalen där de räknas in av en bister Tycho Brahe, som hänger porträtt på väggen. Detta, kära läsare, är inramningen till årets första chefseminarium för FFV AEROTECH med dotterbolag.

Under seminariet, som sammanfattar ett fyrtiotal chefer, serverades ett digert men mycket roskande program.

Det samlande greppet var ekonomi. Först på plats var professor Assar Lindbeck, som målade upp de svarta

konturerna kring svensk ekonomi av i dag.

Hans Ahlinder, VD för IG JAS och SAAB MILITARY AIRCRAFT, redogjorde för dagsläget i JAS-projektet och förberedelserna för en framtida export.

Med sikret inställt på börsen berättade Kent Johansson, vice VD vid CELSIUS INDUSTRIER, om de aktuella turerna kring den kommande ägarbreddningen.

Bekanta typer

Bertil Björkman, konsult inom organisations- och kundpsykologi, avvek från det övriga programmet. Med hjälp av personlighetstyperna Andersson, Svensson och Hansson beskrev han hur dessa fungerar som individer och i grupp. Eftersom samtliga typer fanns representerade bland deltagarna i större eller

mindre omfattning, lockade han fram många, igenkännande skratt.

Förändring i tiden

Om de pågående förändringarna inom FMV och de nya krav som ställs på verket, berättade generaldirektör Per Borg.

Även försvarsledningen står inför en omvälvande omorganisation på grund av hårda besparingskrav. Hur den nya försvarsmakten kommer att se ut, och när förändringarna träder i kraft, kunde generalmajor Bengt Anderberg vid försvarsstaben upplysa om.

Nuläget

Jan Eiborn gav en bild av nuläget inom FFV AEROTECH med dotterbolag.

Han berörde även hur företagets situation kan för-

väntas påverkas i framtiden. Ledaren och flera sidor i detta nummer presenterar korta referat av inslagen i AEROTECHseminariet.

Total förvirring

Tyvärr är ett av de verkligt intressanta inslagen omöjligt att återge. Jag tänker på föredraget om flygets utveckling som avslutade middagen.

En professor från Kungliga Tekniska Högskolan, vars namn jag inte riktigt hann uppfatta, presenterade ämnet på ett målände, mycket ordrikt och totalt förvirrande sätt. Han var till utseendet förvillande lik en man vid namn Kalle Sändare, vilket möjligen kan räta ut en del frågetecken.

Texter & foto:
Anne Allard

Säga vad man vill om Gripen, men Viggen är en klämmig låt

— Bara en handfull nationer i världen klarar ett projekt som detta, hävdade Hans Ahlinder VD för IG JAS vid sin redovisning om läget i JAS-projektet.

Konceptet är helt rätt, menar han, något som bekräftas med allt större eftertryck ju längre tiden går. Mindre, lättare och billigare stridsflygplan som kombinerar flera roller, kommer på sikt att dra det längsta strået på marknaden.

Allt namnet Gripen inte har släppt igenom på samma sätt som Viggen gjorde för flygplan 37 har sin naturliga förklaring, sade Hans Ahlinder.

Om man förr frågade okunniga personer vad de tyckte om Viggen, kunde svaret bli att "det är en jädra klämmig låt". Naturligtvis vill ingen att flygvapnets kommande stolthet skall råka ut för något liknande, skojade han.

Tåligt och säkert

I JAS 39 har de svenska stridsplanen nått en hög nivå av datorisering. Inte mindre än 40 datorer styr, kontrollerar och ger information från planets olika system.

Man-maskin anpassningen är effektiv och hela flygplanet har en stryktålig konstruktion med hög flygsäkerhet. En nyutvecklad förutrustning medger rädning även från marknivå, enligt Hans Ahlinder. Dessutom garanteras driftsäkerheten bland annat av redundant system.

Snabb klargöring

Flygproven visar god överensstämmelse mellan mätningar och beräkningar.

— Vid statisk provning av komplett skrov har JAS klarat 230 procent gränslast utan brott. Prestanda har genomgående visat sig vara bättre än gränskraven.

Även hanteringsiderna vid klargöring är korta — de ligger på omkring 8 minuter. Något som representerar för utländska flygvapen har svårt att riktigt tro på.

Fler prov

Nu återstår utmattningsprov av komplett flygplan i slutet av detta år. Utvecklingen av elektroniksystemen fortsätter, med tanke på bland annat en framtida radarjaktrobot. Likaså fortsätter arbetet med optimering av styrsystemets funktioner.

Även viss flygprovning i höga anfallsvinklar och vapenprovning återstår, berättade Hans Ahlinder vidare. Under 1996 kommer tillverkningsstapen att ligga på 20 flygplan per år. Det första serieplanet flyger redan och levereras under våren.

Goda exportchanser

Hans Ahlinder berörde även möjligheterna för export av JAS, som han själv betraktar som goda. Det internationella intresset är stort. I förhållande till några av de "argaste konkurrenterna" — franska Rafale och EFA — står sig JAS

tämligen gott. Utvecklingskostnaderna är avsevärt lägre, 18 miljarder jämfört med 45 respektive 80 miljarder kronor. Samma sak gäller exportpriset på cirka 140 miljoner för JAS att jämföras med drygt 300 respektive 450 miljoner kronor för de andra.

— Vi vet att kunden i dag ser alltmer till helheten, det vill säga hela systemet inklusive vapen, motmedel, ledningssystem med mera. Därmed blir även livscykelkostnaden alltmer väsentlig för exportkunderna.

Regeringsstöd

Möjligheterna till framtida export är viktiga både för JAS-projektet och för svensk flygindustri. Och en förutsättning för detta är regeringens stöd.

En koordinations- och referensgrupp har tillsatts för att förbereda och underlätta affärer med utländska kunder. Den är alldeles ny och har bara haft ett sammanträde så här långt.

Export 1995

Gruppen skall titta på de politiska förutsättningarna för försäljning. Om kunden ställer krav på modifieringar, skall gruppen ställa detta i relation till hur svensk sekretess berörs. Finansiering är en annan viktig fråga för gruppen bland mycket annat. Den första exportaffären är möjlig 1995, berättade Hans Ahlinder till sist.

Generalmajor Bengt Anderberg vid försvarsstaben

Den nya försvarsmakten

ÖBs roll och förhållande till regeringen kommer att förändras i framtiden. Han blir ensam chef och ansvarig mot regeringen. Den nya försvarsstaben, där bland andra försvarsgrenscheferna ingår, står till hans förfogande.

Detta sa Bengt Anderberg, generalmajor inom försvarsstaben bland annat.

Något som medger de radikala förändringarna är ett nytt sätt att arbeta, som sparar både tid, pengar och arbetskraft.

Central roll

Ledningsstaben får en central roll. Där sitter projektledare som engagerar folk från försvarsgrensledningarna.

Inom respektive uppdrag kommer dessa i sin tur att arbeta fram planer som föreligger ÖB och behandlas av ledningsstaben. Dessa planer bildar sedan underlag för ÖB till petita och försvarsbeslut. Detta arbete kommer att göras en gång, medan det tidi-

gare har krävt flera turer och omarbetningar.

Detta ställer högre krav på beslutsunderlag inom högkvarteret och i förhållande till FMV. Där kommer materielledningen att även i fortsättningen att ha ett nära samarbete med försvarsgrenscheferna och fungera som deras förlängda arm inom FMV.

— Uppdraget förmedlas, av försvarsgrenscheferna till materielledningen i ett samlat paket med pengar och alla krav. Styryrken blir hårdare i framtiden och möjligheterna till "fritt valt arbete" försvinner, betonade han.

Per Borg, generaldirektör vid Försvarets Materielverk

Bertil Björkmans teorier är både roande och engagerande

Sätt bara folk bakom ratten, så får ni veta vilka de är

Bertil Björkman talade om ämnet organisations- och kundpsykologi. Det var både roande och lärorikt att höra honom berätta om olika personlighetstyper. Vad utmärker dem, hur fungerar de som individer och tillsammans med andra?

Poängerna var många men avslöjas inte här. Bertil Björkman "drabbar" nämligen Flygteknik inom kort. Det vore synd att inte låta de anställda där avslöja sig själva och sanningen bakom teorierna. Så vi återkommer till ämnet vid senare tillfälle.

Det förädlingsvärde FMV åstadkommer skall överstiga kostnaderna för arbetet

Vad är det unika med FÖRSVARETS MATERIELVERK, och vilken roll spelar FMV mot övriga försvaret och industrin? Hur påverkar systemexplosionen den fortsatta utvecklingen och försvarets kostnader?

Detta var frågor som Per Borg, generaldirektör vid FMV, försökte besvara och belysa på Aerotechträffen.

Militär miljökunskap, teknisk och administrativ systemkompetens, god kommunikation med uppdragsgivare samt kommersiell kompetens.

Detta är ingredienser som ger FMV en unik ställning i förhållande till sina uppdragsgivare och förmåga att fullfölja sina huvuduppdrag, enligt Per Borg.

— Den kompetens vi besitter gäller framför allt mate-

rielsystem. Det skiljer oss både från ÖB, vars kompetens berör försvarssystem, och industrin med sin kompetens kring bruksenheter, delsystem och teknik.

Systemexplosion

Teknikutvecklingen har förskjutit de militära systemens tyngdpunkt från hårdvara mot mjukvara och ökad integration. En systemexplosion som även påverkar det tradi-

tionella tänkandet inom försvaret. För hur lägger man in systemkompetens och mjukvara i förord?

— Med den nya tekniken följer inte med automatik minskade kostnader, påpekade Per Borg. Bland annat visar JAS-projekt att styckepriset kontinuerligt ökar. Men då skall man också hålla i minnet att tekniken samtidigt förbättras.

Ökade kostnader

Kostnadshöjningarna ligger i dag på 4-5 procent per år. De har ökat de senaste åren efter att i två decennier ha legat på endast någon procent per år.

— En tänkbar konsek-

vens av detta skulle kunna bli allt färre inköp allt mer sällan från försvarets sida, vilket skulle påverka industrin negativt.

Att kompensera detta med export, ser Per Borg som en tänkbar men

svår utväg. Lösningen ligger snarare i ökad internationalisering, inte på utvecklingsidan utan mer i fråga om underhåll, vidmakthållande och modifieringar.

— Det kräver en mental omställning för att vi skall lira oss att leva med utlandet även på detta område, menar han.

Den offentliga sektorn, inklusive FMV, lever med större risker än industrin och med hotet om åstramningar ständigt hängande över huvudet.

Därför kan vi som myndighet inte bara invänta obehagliga beslut, utan vi måste själva ta initiativ till effektivisering av vår organisation, förklarade Per Borg. Vi måste se till att förädlingsvärdet av vårt arbete blir större än kostnaderna för vår verksamhet.

— Den pågående effektiviseringen innebär bland annat att vi minskar antalet aktörer inom varje uppdrag och plattar till organisationen.

Hittills har uppdrag styrts av olika materielprojekt. I framtiden inför FMV resultatstyrning och låter den färdiga produkten styra arbetet.

OM BÖRSINTRODUKTION

Vad händer inför Celsius kommande ägarbreddning?

CELSIUS är ett av de statliga företag som återfinns på listan för en planerad ägarbreddning och börsintroduktion. Någon tidpunkt för detta har ännu inte fastställts. Nyligen lämnade dock näringsminister Per Westerberg besked om att han önskar få utrett möjligheterna till en marknadsnotering av CELSIUS INDUSTRIER i år.

Förberedelser och planering inför en kommande börsnotering är därför redan långt framskridna och beredskapen inom koncernen hög inför ett snabbt beslut.

Diskussioner kring en börsintroduktion pågår nu såväl inom som utom koncernen, och frågorna är helt naturligt många och av skilda slag. För att få svar på några av de vanligaste frågorna har vi vänt oss till Kent Johansson, vice VD på CELSIUS och den som från företagets sida är sammanhållande för "projekt börsintroduktion".

• *Celsius har under en längre tid arbetat för en börsintroduktion. Är tidpunkten verkligen den rätta för en sådan i dagens rådande lägekonjunktur?*

— Intresset på den svenska aktiemarknaden är för närvarande mycket stort och Stockholmsbörsens omsättning har under de senaste månaderna stadigt ökat. Tendensen tycks fortsätta och det finns hittills ingenting som tyder på någon förändring av den positiva utvecklingen. Vi torde dessutom i dag vara mycket attraktiva i en börsintroduktion, då vi visar en stabil och god resultatutveckling till skillnad från merparten av övrig svensk industri. För 1992 redovisade vi nyligen vårt bästa

resultat hittills med 545 miljoner kronor i vinst, något som fick Dagens Nyheter att beskriva CELSIUS som "en riktig lysrakett i boksluts-mörkret". Vår finansiella ställning är stark, och vi har en unikt stor orderstock, som i dagsläget motsvarar mer än två års fakturerings.

• *Vad innebär ett breddat ägande?*

— Näringsdepartementet har uttalat sig för en bred ägarspridning av CELSIUS. Hur detta i detalj kommer att se ut redovisas först i det prospekt, som tas fram när börsintroduktionen beslutats.

Staten kommer dock inledningsvis att kvarstå med cirka 25 procent av aktierna. Övriga långsiktiga ägare avses bli stora, stabila institutioner och eventuellt industriella partners. Härtill kommer allmänheten och inte minst de anställda inom CELSIUS-KONCERNEN.

Ägarbreddningen är på sätt och vis redan inledd, genom att det i samband med förvärfvet av NOBELTECH överenskomts att en del av köpesumman skall bestå av CELSIUS-aktier.

• *Kan utländska ägare komma in i bilden?*

— Regeringen välkomnar utländska intressenter i de bolag som är tänkta för börsnotering. Som försvarsindustri finns självfallet särskilda skäl att moderera utländska ägarintressen, vilket kommer att ske genom särskilda regler i bolagsordningen. Regler som inte kan ändras utan medgivande från regeringen.

• *Vad vinner Celsius med en börsnotering?*

— Att vara börsnoterad är en styrka i marknadsföringen, eftersom företaget kommer att bli mycket mer uppmärksammat i olika sammanhang. Det ger oss en starkare företagsprofil, vilket har ett stort värde i affärssammanhang liksom när vi vill attrahera kvalificerad personal eller intressanta samarbetspartners.

Vi får också tillgång till riskkapital från kapitalmarknaden och möjligheter att finansiera företagsförvärv genom att betala med aktier.

Nya ägare kan dessutom stimulera vår fortsatta utveckling genom nya uppslag och krav.

• *Vad innebär en ägarbredd-*

ning av Celsius för de anställda inom koncernen?

— Medarbetare inom de olika CELSIUS-bolagen kommer inte direkt att märka mycket av ändrade ägarförhållanden. Någon förändring av anställningsvillkor och dylikt kommer inte att ske.

Tryggheten i anställningen har inte att göra med ägarförhållandet – statligt eller privat – utan med företagets effektivitet och lönsamhet. För CELSIUS i stort bedöms en ägarbreddning vara kommersiellt fördelaktigt och något som därför gynnar alla anställda inom koncernen.

Förhoppningsvis kommer också många anställda att bli aktieägare med möjlighet att delta i framtida ekonomisk tillväxt.

• *När får vi veta mera om börsintroduktionen?*

— Så snart de definitiva besluten fattats om hur och när börsintroduktionen skall ske kommer vi att gå ut med bred information om vad detta innebär. Fram till dess arbetar vi med att göra namnet CELSIUS känt och öka kunskapen om CELSIUS samlade verksamhet.

Faktaruta

Riksdagen beslutade i slutet av 1991 om att privatisera 35 statliga företag, däribland CELSIUS. Motiveringen var framför allt att renodla statens roll och att inte vara företagare samtidigt som man sätter upp regler för näringslivet. Vidare vill man skapa livskraftiga företag med aktiva ägare, som tillgodoser företagens fortsatta utveckling. Genom privatiseringen vill man också frigöra kapital för att kunna göra investeringar i sådant som gynnar samhället i stort.

Det kan vara värt att notera att styrelsen för CELSIUS INDUSTRIER redan i början av september 1991 – alltså innan nuvarande regering tillträtt – beslutade inledda förberedelserna för en ägarbreddning och börsintroduktion.

Celsius vice VD Kent Johansson berättade på Aerotechniknatten om dagsläget inför ägarbreddningen.

Ändrade regler för sjukersättning från 1 april

Alldeles före jul tog riksdagen beslut om en karensdag i sjuklönelagen. Det innebär att den första sjuklönedagen är karensdag.

Enligt lag har du rätt till sjuklön vid frånvaro från arbetet på grund av sjukdom, olycksfall och arbetsskada under de 14 första kalenderdagarna, med undantag för den första dagen, i varje sjukperiod.

1. För den första dagen i sjukperioden

För den första dagen då du är frånvarande från arbetet på grund av sjukdom betalas ej sjuklön. Detta gäller varje sjukperiod.

2. För den andra och tredje dagen i sjukperioden

För varje timme du är frånvarande på grund av sjukdom betalas sjuklön med 75 procent av din aktuella lön per timme.

3. Från och med den fjärde t o m med 14:e dagen

För varje timme du är frånvarande från arbetet på grund av sjukdom betalas sjuklön med 90 procent av din aktuella lön per timme.

4. Efter den 14:e sjukdagen

För sjukdomsperiod som varar längre än 14 dagar gäller samma regler som före 1 april.

Ny sjukperiod

Ny sjukperiod, som börjar inom fem kalenderdagar från det en tidigare sjukperiod upphörde, skall betraktas som samma sjukperiod som den tidigare.

Ofta sjuk

Om du under de senaste tolv månaderna ej erhållit sjuklön för den första dagen i sjukperioden för sammanlagt tio dagar, dvs 10 karensdagar, utgör sjuklönen vid nästa sjukdomsfall 75 procent även för den första dagen i sjukperioden.

Redaktion:

Lennart Bladh (ansvarig utgivare),
tel 013-231560, fax 013-231125,
och Anne Allard, tel 0589-82405.
Tryck: Oslögötryck 1993.

Assar Lindbeck varnar:

— DET BLIR SÄMRE INNAN DET BLIR BÄTTRE

Sällan har väl obehagliga sanningar framförts på ett så tilltalande sätt och med så mycket humor. Det sa Jan Eiborn efter att ha hört Assar Lindbecks föredrag under FFV AEROTECHS chefsseminarium i slutet av mars.

Denne professor i nationalekonomi har i dagarna lånat sitt namn åt den välbekanta Lindbeckrapporten, som ruskat ordentligt liv i svensk politik.

Assar Lindbeck är professor inte bara till titeln. Det står "professor" skrivet över hela hans person och framträdande.

Intrycket av att ibland prata mer till sig själv än till auditoriet. Den envisa vandrings fram och åter över podiet med enstaka avbrott framför projektorn eller bildduken. Det litet frånvarande sättet att på karaktäristisk dialekt presentera ett budskap kryddat med spetsfundigheter. De handgripliga, men ack så lönlösa, försöken att få bukt med en bångstyrig frisy.

Blir det bättre?

Assar Lindbeck pusslade samman bilden av den svenska ekonomins problem. Några bitar bakgrund, några bitar konsekvenser och några bitar åtgärder.

— Nu måste vi lösa våra problem själva, eljest gör ingen det, manade han. Läget är dåligt redan nu och kommer att bli ännu sämre innan det blir bättre. "Om det nu blir bättre", tillade han med en road blick mot åhörarna.

Problemen började med kostnadskrisen i slutet av 1980-talet. Sedan dess har det gått utför i rasande tempo. Exporten föll, investeringstakten började rasa 1991. Samma sak med konsumtionen, och även byggnadsverksamheten stannade av.

Politiskt godis

Enligt Assar Lindbeck har hjälpinsatser vid tidigare eko-

nomiska kriser varit devalvering och utökning av den offentliga sektorn. I dag kan dessa medel inte längre bota utan bara förvärra situationen, konstaterade han.

Han angav flera orsaker till den nuvarande situationen. Bland annat den svenska förhandlingspolitiken som stadigt skruvat upp lönenivåerna utan någon motsvarande stegring i produktivitet.

Även det politiska godis som partierna använt för att locka nya väljare har undergrävt landets ekonomi. Det svenska folket har levt över sina tillgångar alldeles för länge, menade han.

Hårt drabbade

— Den pågående internationella lågkonjunkturen är förhållandevis mild mer seg eller långdragen, påpekade Lindbeck. Nedgången började i USA, som även går först in i en uppgång nu när skuldsatta hushåll och företag betalar av det mesta av sina skulder.

I några länder slår krisen hårdare än på andra håll, och det räknar han Finland, Sverige och i viss mån även England. Där har produktionen minskat och arbetslösheten ökat mer än i andra länder. Finland befinner sig snart i samma läge som under 1930-talets depression. I Sverige har inte den industriella nedgången eller de sociala konsekvenserna nått lika långt, även om den statsfinansiella situationen närmar sig depressionens brant.

Inte bara populär

Lindbeckrapporten har inte blivit populär i alla läger, utan betraktas av vissa som en attack mot den svenska välfärden. På seminariet gick Assar Lindbeck helt kort in på vad den kräver för att öka stabilisering, effektivitet och tillväxt.

Budgetprocessen måste styras uppifrån och utgifterna baseras på faktiska tillgångar. Tidigare har utgifter tillåtit överskrida inkomster — med känt

tat. Den stats-
uld, som blivit
följden, bör
sta-

— ATP är rena kedjebrevsystemet, säger Assar Lindbeck. Våra pensioner skall betalas av nästa generation och så vidare. Men vad händer om nästa generation följer bryter kedjan och hoppar av?

biliseras på cirka 40 procent av BNP. Det kräver ett sparande på omkring 100 miljarder kronor per år, alltså ytterligare 60-70 miljarder utöver tidigare sparpaket.

Bland annat föreslår rapporten vissa inskränkningar och mer egenfinansiering av sociala försäkringar. En av de mest diskuterade åtgärderna.

Några ljuspunkter

Assar Lindbeck valde att till sist även peka på ett par ljuspunkter i det rådande mörkret.

— Krismedvetenheten har ökat väsentligt i Sverige. Situationen har drivit fram förslag till nya, välkomna reformer för bland annat socialförsäkring och socialtjänster. Kostnadskrisen är över och inflationen är fortsatt låg, avslutade han.

